

Gilbert Achcar: Ställd inför folkliga protester kastar armén ut Mursi

[Den 4 och 5 juli intervjuade Jaisal Noor från The Real News Network Achcar om utvecklingen i Egypten, bakgrunden till denna utveckling och dess innebörd. Videon med intervjun finns på www.therealnews.com (i två delar). Texten finns på www.internationalviewpoint.org. Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

JN: Välkommen till The Real News Network. Jag är Jaisal Noor i Baltimore. I Egypten har den egyptiska militären avsatt president Mursi från makten. Åtgärden kommer 48 timmar efter arméns deadline till president Mursi att antingen kliva åt sidan eller komma fram till en ny makt-delande överenskommelse med de miljontals demonstranter som gått ut på gatorna efter 30 juni.

Med oss för att tala om de senaste [händelserna] är Gilbert Achcar. Han växte upp i Libanon och är för närvarande professor vid School of Oriental and African Studies på Londons universitet. Bland hans böcker finns *Barbariernas kamp: 11 september och den nya världsordningen*, som givits ut på 13 språk, *Perilous Power, the Middle East and U.S. Foreign Policy* [Riskfylld makt, Mellanöstern och USA:s utrikespolitik], skriven tillsammans med Noam Chomsky, den av kritikerna rosade *The Arabs and the Holocaust: The Arab-Israeli War of Narratives* [Araberna och Förintelsen: kriget mellan de arabiska och israeliska berättelserna], och den senaste *The People Want: a Radical Exploration of the Arab Uprising* [Folket vill: en radikal analys av det arabiska upproret]. Tack för att du deltar hos oss.

GA: Tack. Trevligt att tala med dig.

JN: Kan du ge oss din reaktion på den oroande nyheten att president Mursi, Egyptens demokratiskt valda ledare, har berövats makten av den egyptiska armén?

GA: Ja. Jag menar, det är på sätt och vis en upprepning av samma scenario som i februari 2011. Och i båda fallen har vi faktiskt en kupp, en militärkupp, mot bakgrund av enorma massmobiliseringar, med skillnaden att de som sitter vid makten är andra och folkmassornas, massmobiliseringarnas, sammansättning är annorlunda.

I januari 2011, i januari-februari 2011, var det ju industri [ohörbart] denna enorma proteströrelse, detta stora uppror, som omfattade alla schatteringar bland de som var mot Mubaraks regim. Och den innefattade liberaler, vänsterrörelsen, men också muslimska brödrskapet. De var en avsevärd del av mobiliseringarna vid den tiden. Och under dessa stora massmobiliseringar fanns det samma sorts förväntningar på armén, tanken att armén är med folket, kan företräda folkets intressen. Jag menar, det råkar vara så att bara tre dagar innan Mubarak föll, den 8 februari 2011, hade *The Real News Network* spelat in en intervju med mig där jag varnade för den sortens illusioner om armén, om militären.

Och det vi har nu, vet du, är bara som efter en omgång av ”hela havet stormar”. Muslimska brödrskapet sitter vid makten och den gamla regimens, Mubarakregimens, anhängare är ute på gatorna med den liberala, vänster-, den folkliga oppositionen mot muslimska brödrskapet. Så på sätt och vis är det en upprepning av det scenariot, okej med den viktiga skillnaden att den politiska kraft som sitter vid makten är av en annan karaktär.

Nu var det förstas enorma mobiliseringar i båda fallen. Och detta uppror är helt fascinerande. Det övergår faktiskt folks förväntningar, till och med personer som jag, som fördömde alla de dystra kommentarer som funnits sedan valen som förde sådana som muslimska brödrskapet till makten. Det fanns alla möjliga kommentarer om att våren övergått i höst eller vinter, och många såg dessa händelser som en orsak, till och med en förevändning, att helt enkelt avfärda hela upproret i

regionen. Och det fanns andra som jag som betonade det faktum att vi bara befinner oss i början av en lång revolutionär process och att det faktiskt – jag sa faktiskt – jag sa att jag var mycket nöjd med att se muslimska brödraskapet komma till makten, eftersom det var det absolut bästa sättet att avslöja dem och göra slut på deras möjligheter att förvirra folket med demagogiska paroller som att islam är lösningen.

JN: Kan du säga något om de olika intressen som deltog i upproret i Egypten och vilka intressen de tjänar?

GA: Ja. Som jag just nämnde är det en mycket blandad grupp, politiskt. Jag har sett en del – på TV har jag sett en del intervjuer med folk på gatan. Och det finns många figurer i caféer och på andra ställen som uttrycker att de föredrar Mubarak framför Mursi. Så det finns naturligtvis en hel del anhängare till den gamla regimen, en hel del människor som, hur ska jag säga, representerar en ganska konservativ grupp som blev [ohörbart] muslimska brödraskapet på grund av att de var så klumpiga vid makten. Jag menar, de uppträdde bedrövtligt, på dummast möjliga sätt, så de lyckades stöta bort alla andra.

Så det finns personer som stöder den gamla regimen, men samtidigt finns det – under dessa mobiliseringar finns det enormt stora grupper av personer som drivs av klassmotiv skulle man kunna säga, som upplever att deras levnadsförhållanden har försämrats, med en regering som bara har fortsatt den förra regimen ekonomiska och sociala politik, som inte förändrade något i det avseendet. Och så har vi också den liberala oppositionen som är mot muslimska brödraskapet av politiska skäl men inte mot deras sociala och ekonomiska politik, eftersom liberalerna i grund och botten delar samma åsikter. Sedan har vi vänstern. Så det är en väldigt blandad grupp. De – på samma sätt som det 2011 var heterogena krafter, krafter av väldigt olika karaktär som samlades och där den enda gemensamma punkten på den tiden var deras motstånd mot Mubarak, så har man samma sak nu med oppositionen mot Mursi.

Men detta kommer givetvis inte att lösa problemet, och alla illusioner att armén och vem armén än för till makten – eftersom armén nu för andra gången fungerar som grå eminenser – kommer att leda till förbättringar i de sociala och ekonomiska förhållandena och därefter de arbetandes levnadsförhållanden i Egypten, är helt enkelt grundlösa. Alla sådana illusioner är bara illusioner, rena illusioner.

Och här har vi en motsättning mellan de som stöder arméns maktövertagande eftersom de vill återställa lag och ordning, som tycker att muslimska brödraskapet inte klarade av det, och som längtar efter att landet ska återgå till det normala, vilket i grund och botten betyder att stoppa strejkrörelsen, stoppa alla de sociala rörelser som vi under de senaste två åren har upplevt på ett mycket intensivt sätt. Så vi har dessa personer. Och å andra sidan har vi de personer som gör uppror mot Mursi eftersom han fortsätter Mubaraks sociala politik.

Så det är fullt av motsättningar. Och problemet är att medvetenheten om detta är låg utom bland perifera grupper, men medvetenheten är låg. Och tragedin är att det saknas en vänsterkärna med verklig trovärdighet inom folket som kan – som har en klar strategisk uppfattning av vad som händer. Det saknas i hög grad.

JN: Du nämnde hur detta – hur den revolutionära processen som började den 25 januari utvecklas. Så du menar att du inte ser några ledare växa fram ur den revolutionära rörelsen, ledare som kan strida om ledningen under de kommande val som armén har utlovat?

GA: Tja, jag menar, det kom ju fram en figur som skulle kunna fylla rollen att förkroppsliga strävandena, låt oss säga folkets samhälleligt progressiva strävanden. Och det var den nasseritiska kandidaten – en syftning på Nasser som styrde Egypten fram till 1970. Så den kandidaten representerar en sorts vänsternationalism. Och han kom trea. Det var den stora överraskningen vid presidentvalet. Vid presidentvalets första omgång kom han trea. Och han utgör den enda riktigt populära

personen inom den egyptiska vänsterns breda spektrum.

Men problemet är att han fullständigt delar den nu förhärskande uppfattningen om armén, om hur armén är våra vänner, är med folket och allt det. Och han är i förbund – han gick i förbund med liberalen och kvarlevan från den gamla regimen, Amr Moussa. Och han har nyligen gjort uttalanden om att det var fel under den tidigare perioden innan Mursi kom till makten, att det var fel av folk-rörelsen att säga ner med militärregim, när de väpnade styrkornas högsta råd, SCAF, styrde landet på ett förfärligt sätt. Alla dessa uttalanden är inte alls uppmuntrande, men jag menar att det är den enda person som kommit fram som kan bli attraktionspol för folkets strävanden efter en förändring åt vänster och inte en förändring åt höger eller – jag menar varken i islamistisk riktning eller militärens, den gamla regimen riktning som vi har nu.

Så nu är frågan: om – och det är så klart ett [stort] om – men om det program som armén har lagt fram och som innehåller tidiga presidentval [genomförs], då är frågan: vad kommer att hända under dessa val, och exakt hur kommer denna kandidat – eftersom han är den enda till vänster som kan göra något – med vilken inriktning, med vilket program, hur kommer han att närma sig dessa val? Vi får se om – återigen, om dessa val hålls, och det är givetvis alltför tidigt att säga det nu, eftersom muslimska brödrskapet ännu så länge fördömer och avvisar kuppen för vad det är, en kupp. Tja, det är faktiskt en kupp. Det är inte helt enkelt en kupp mot en demokratiskt vald regering, utan en kupp mot en demokratiskt vald regering som lyckats få den stora majoriteten av det egyptiska folket mot sig. Jag menar mobiliseringarna mot Mursi nådde en aldrig tidigare skådad omfattning. De var utan motstycke.

JN: Vad har USA för roll i allt detta? Jag menar, de hade ingenting emot att stöda Mubarak under flera årtionden med militären vid makten. Men vad har de spelat för roll i detta läge, och vilken roll kan USA spela framöver?

GA: Oppositionsrörelsen i Egypten, oppositionen mot Mursi, var helt övertygad om att Washington stödde Mursi. Och det fanns faktiskt många tecken som visade att Washington verkligen stödde Mursi, varningar för en militärkupp, varningar till militären att inte ingripa, envisa krav på behovet att följde den konstitutionella vägen och inte bryta mot den, trots att konstitutionens, den nuvarande konstitutionens, legitimitet är mycket ifrågasatt. Jag menar att denna enorma rörelse inte längre erkänner konstitutionen som legitim utan ser den som något som det muslimska brödrskapet har tvingat igenom. Under inledningen av mobiliseringarna mot Mursi gjorde USA:s ambassadör i Kairo ett uttalande som sa att de var skadliga för landets ekonomi. Jag menar, det såg ut som ett öppet stöd för Mursi. Så det finns många tecken på det.

Och faktum är att Washington är helt förvirrat. Och vet du, alla de här killarna som det finns så gott om, särskilt överallt på Internet, med alla sina konspirationsteorier som tror att Washington är allsmäktigt och drar i trådarna på allt som händer i arabvärlden, de missar målet helt och hållet. Jag menar, Washington, USA i allmänhet, det amerikanska inflytandet i regionen befinner sig på en mycket, mycket låg nivå. Det beror på nederlaget i Irak, ty Irak har varit ett stort nederlag för USA, för USA:s imperialistiska projekt. Och vi hade denna kombination av ett enormt nederlag, i själva verket en katastrof för USA:s imperialistiska politik i Irak, och uppror som störtade Washingtons viktigaste vänner som Mubarak.

Så Washington försökte satsa på muslimska brödrskapet. Och under den senaste perioden, sedan upproret inleddes eller strax efter att upproret i arabvärlden hade inletts, har Washington faktiskt valt att satsa på muslimska brödrskapet. Och de förnyade naturligtvis sina gamla allians, ty de har arbetat nära, i nära samarbete med det muslimska brödrskapet på 50-talet, 60-talet, 70-talet, faktiskt ända till 1990-1991. De hade ett nära samarbete med muslimska brödrskapet. Och de återupptog det i tron att, tja, okej, under de nuvarande förhållandena i arabvärlden, med alla de här massmobiliseringarna som är den stora nyheten – det viktigaste resultatet, eller om ni så önskar den viktigaste utvecklingen av allt det som skett sedan december 2010, januari 2011, är att de tror att de

nu behöver allierade med en verkligt folklig bas, med en verklig folklig organisering. Och de enda som motsvarar denna definition och är villiga att samarbeta med Washington är naturligtvis det muslimska brödrskapet. Och de gjorde det och de gör det.

Men nu har situationen nått en punkt där Washington kan se att muslimska brödrskapet misslyckades. Det är uppenbart att de har misslyckats. Så även utifrån Washingtons synvinkel går det inte längre att satsa på dem. De lyckades inte återupprätta lag och ordning i Egypten. De lyckades inte kontrollera situationen. Och Washingtons främsta allierade i Egypten är givetvis armén. Jag menar, armén har mycket nära band till Washington. Den är i viss mån grundad av Washington. Huvuddelen av USA:s bidrag till Egypten, som bara överträffas av de amerikanska bidragen till Israel, går till armén. Och hela denna generation av militära officerare har skolats av USA. De har varit med i militärmanövrar och allt det. Så armén är mycket nära knuten till Washington. Och man kan naturligtvis inte förvänta sig att Washington ska ta ställning mot armén. Jag tror inte att de kommer att bli tvungna att inta någon sorts försonlig ståndpunkt. Men huvudpoängen är att de inte har kontrollen. Och alla som tror att de har kontrollen missar, som jag sagt, målet helt och hållet.

JN: Kan du dela med dig lite mer av dina tankar om vad som kan hända i Egypten nu?

Mohamed ElBaradei är en av oppositionsledarna som träffade armén idag. Det verkar som om fackföreningsledarna inte träffade armén. Kan du tala om vad det möjligen kan betyda? Och slutligen, tror du att eftersom denna kris uppstod med det muslimska brödrskapets ledning vid makten, tror du då att det muslimska brödrskapet inte skulle vinna om det blir ett nytt val?

GA: Ja. Nå, jag börjar med den sista frågan. Nej, jag kan inte inse hur det muslimska brödrskapet skulle kunna vinna ett val nu. Jag menar, enligt militärens uttalande, överbefälhavarens tal, kommer nästa val att vara ett presidentval. Om Mursi – jag menar, om man tittar på vad som hände under förra valet så valdes Mursi vid den andra omgången tack vare röster som inte var för Mursi utan mot Shafik, som är en tidigare – en före detta militär som betraktades som en fortsättning på Mubaraks regim. Så redan då fick Mursi bara 25% under den första omgången. Och jag betvivlar starkt att muslimska brödrskapet nu ens skulle få dessa 25% av rösterna. Jag tror inte att det är möjligt, för att inte nämna det faktum att, jag menar jag kan knappast tänka mig att armén organiserar val för att få Mursi eller motsvarigheten till Mursi tillbaka till makten. Så det är minst sagt mycket osannolikt.

Det som kommer att hända är precis det jag antydde när jag nämnde frågan om den nasseritiska kandidaten. Kommer denna heterogena oppositionsfront, kommer de att enas om en enda kandidat vid valet? Och om det händer så kommer den kandidaten inte att vara nasseriten utan någon som Baradei eller liknande, en liberal.

Och på något sätt kommer det bara att bli ännu ett skede, inledningen på ett nytt skede i en revolutionär process som kommer att vara långtifrån slut. Den kommer att fortsätta, och kommer att fortsätta under många år, om inte många decennier, år av instabilitet innan vi når en situation där saker och ting verkligen kan förändras på ett djupgående sätt med en annan samhällsekonomisk politik. Så det innebär att det krävs en djupgående samhällspolitisk förändring för att uppnå det. För tillfället syns inget sådant. Så det är alltför tidigt att göra förutsägelser om det.

Men det vi kan säga är att det är verkligt osannolikt att armén försöker upprepa det den gjorde efter den förra kuppen 11 februari 2011, när armén på samma sätt knuffade bort Mubarak från makten. Nu gör de det med Mursi. Den första gången härskade de länge över landet, fram tills Mursi valdes, [och] jag kan knappast tänka mig att de kommer att göra samma sak, ty de insåg att det är skadligt för dem och att makten i Egypten idag är en het potatis. Den är – jag menar, vilka är villiga att möta alla de problem som de kommer att ställas inför, inte minst det faktum att nu är det muslimska brödrskapet – jag menar om – jag menar vi får se vad som händer. Men om de bara kuvas, om de bara kapitulerar så kommer de att göra det med stor förbittring och det kommer att finnas en hel del

opposition mot vem som än kommer sedan från islamistiska kretsar.

Och å andra sidan har vi en fruktansvärt dålig ekonomisk situation, det är extremt oroande att landet står på randen till konkurs [ohörbart] på randen till en djup ekonomisk katastrof. Och den enda politik som förs fram av alla krafter från Mursi till Baradei, militären etc, är samma nyliberala politik som Internationella valutafonden [IMF] stöder i Egypten.

Vet ni, det är helt otroligt hur mycket IMF – hur ska man säga – verkligen är – som den har kallats redan för länge sedan, den internationella valutafundamentalismen, jag menar hur fundamentalistisk den är i sina nyliberala perspektiv, så mycket att den efter allt man har sett bara förespråkar mer av samma ekonomiska politik för Egypten som tillämpades under Mubarak och som ledde till denna djupa ekonomiska kris, utan tillväxt, mycket lite skapande av jobb och en enorm arbetslöshet och speciellt ungdomsarbetslöshet. Och de fortsätter att föra fram samma sak. Nu har IMF satt press på Mursis regering för att den skulle genomföra ytterligare åtstramningar, minska prisstödet ännu mer till bränsle och andra basvaror och annat. Och vet ni, de återkom med en sådan politik och Mursi genomförde den faktiskt inte därför att han inte kunde. Han var inte tillräckligt politiskt mäktig för att göra det. När han försökte vid ett tillfälle blev det sådan våldsamma protester att han omedelbart måste dra tillbaka åtgärden som han hade tillkännagivit på sin Facebook-sida. Jag menar, det var ju löjligt.

Så jag menar att det är en het potatis. Och det är därför vi återigen bara upplever en episod i en lång berättelse som faktiskt bara är i sin inledande fas ännu. Vi kommer att få se ännu mycket mer utveckling under de kommande åren i Egypten och i resten av arabvärlden.

JN: Tack. Och vi kommer förvisso att följa denna utveckling vartefter den äger rum.

GA: Absolut. Det är ni ytterst välkomna att göra.

JN: Och tack för att du varit med oss här på The Real News Network.